

Kan Folkekirken sige noget i EU

- selv om den ikke har noget at skulle have sagt?

Konference om Folkekirken og EU arrangeret i samarbejde mellem Grundtvigsk Forum og Folkekirkens mellemkirkelige Råd.

”Europa skal have en sjæl” – sådan sagde kommissionsformanden Jacques Delors det i 1993. Om Europa så har fået en sjæl, er der nok mange meninger om. Det kan endda diskuteres om Europa har en krop – det er i hvert fald en krop med mange arme og ben, mange ører, øjne og stemmer. Det er Europas styrke. Det er Europas svaghed.

Temaet for konferencen var dog ikke, hvordan vi giver Europa en sjæl. Men hvordan vi kan og skal give Folkekirken og andre trossamfund en stemme i Europa. Hvordan kan vi få tættere kropskontakt med den europæiske krop? Og indenfor hvilke emner kan og skal vi påvirke EU?

Dagen startede med **Christian Ulrich Terp**, formand for Grundtvigsk Forum, der opridsede de centrale spørgsmål: Hvilken rolle spiller det kirkelige eller ukirkelige i Europa? Kan Folkekirken sige noget i EU – selvom vi ikke har noget at skulle have sagt? Har vi noget på hjerte? Og som ridsede formålet med dagen op: Vi skal først og fremmest afklare, hvor vi befinder os i samspillet mellem Folkekirken og EU.

Hanna Broadbridge, formand for Folkekirkens mellemkirkelige Råd, påpegede, at vi skal erkende og forstå, hvad den danske folkekirke kan bidrage med – selv om den ikke taler med én stemme. Og hun gav et bud: Den interaktive samtale. Dialog. Her er det vigtigste bidrag til den europæiske diskussion.

Henry Kissinger sagde engang om Europa, at man ikke vidste, hvem man skulle ringe til. Det ved man i dag. Man kan ringe til Rådspræsidenten og den Højtstående repræsentant for Udenrigsanliggende. Den ny struktur efter Lissabon traktaten giver EU en stærkere stemme i verden og gør det endnu mere vigtigt, at vi påvirker Europa.

Men i dag kan man stille Kissingers spørgsmål, hvis EU vil ringe til Folkekirken. Hvem skal man ringe til? Hvor skal man ringe hen? Det var en grundlæggende problemstilling i **Lisbet Christoffersens** oplæg til konferencen. Hendes pointe var, at vil vi have indflydelse i Europa, så må vi starte i Danmark. Hvis ikke Folkekirken og andre trossamfund står på høringslisterne når lovforslagene behandles, og direktiverne føres ud i livet, så bliver det vanskeligt at få

indflydelse. I Danmark er vi bange for at spørge de religiøse grupperinger. Tør vi, kan vi spørge Folkekirken? Og hvis svaret er ja, hvem i Folkekirken skal man ringe til, Og hvad med de andre trossamfund? Muslimske trossamfund er ikke involveret i høringsprocesserne – heller ikke i Europa. De er genstand for lovgivning – ikke part i lovgivningen.

Lisbet Christoffersen gjorde det klart, at der er utallige og helt fundamentale spørgsmål hvor Folkekirken bør have en stemme. Emner, der er afgørende for forholdet mellem religion og samfund. Fri bevægelighed, Religionsfrihed. Racediskrimination og religion. Diskrimination på arbejdsmarkedet. Religion på arbejdsmarkedet. Ligebehandling i Folkekirken. Udbudspolitik og orgelbyggeri. Medborgerskab og menneskerettigheder. Asylpolitik og integrationspolitik. Socialt arbejde, religionsundervisning, interkulturel dialog. En række helt centrale, grundlæggende, etiske og religiøse spørgsmål, områder, hvor EU har afgørende indflydelse. Og hvor domstolen i Luxembourg måske i fremtiden får mere indflydelse på bekostning af både de nationale domstole og den europæiske menneskerettighedsdomstol. Her skal Folkekirken kende sin besøgstid. En række store europæiske kirkelige organisationer, herunder KEK, er med. Men er Folkekirken med? Det bør vi være – især på de mange områder, hvor der er en helt legitim interessevaretagelse. Vi kan ikke længere blot læne os tilbage, og håbe på at blive reddet af Christoffersen klausulen, som påpeger om at stat-kirke relationer er national kompetence. Den klausul er mere en stopklods for dét, man ikke kan, end et grundlag for det man gør. Kan man blive enige i EU, så blander man sig. Derfor skal Folkekirken være med.

Claus Sørensen, generaldirektør i EU-kommissionens generaldirektorat for kommunikation, fremhævede, hvordan religiøse grupper kan kæmpe for meget konservative positioner når det gælder EU's internationale engagement f.eks. når det gælder HIV/AIDS og bøsser og lesbiske rettigheder. Religiøse samfund har stor indflydelse. Her kunne det være meget velkomment med en stærkere stemme for den danske folkekirke. Den stemme mangler. Også på det hele overordnede etiske og moralske er kirken vigtig, mente han. Især i en tid, hvor balancen måske tipper, mellem banker og borgere i kampen for økonomisk vækst og i emner som gensplejsning, stamceller, internettet, mælkekvoter, natur. Her er menneskets værdighed centralt.

Den nye traktat giver en særstilling til trossamfund og en langt stærkere forpligtigelse til at konsultere. Der er åbnet døren for en stærkere dialog mellem EU og trossamfund, påpegede han. Her er en rolle. Det er et spørgsmål om vilje, knofedt og arbejdsdeling.

Margrethe Auken, medlem af EU-Parlamentet for SF, sagde, at de kirkelige samfund stort set ikke påvirkede hende i Europaparlamentet. De er nok aktive overfor egne borgere og politikere. Men halter langt efter industrien når det gælder lobbyvirksomhed i EU. KEK og Church and Society Commission er der, men i det stille. Vi skal ikke dyrke kirkelig

selvoptagethed, men de store, brede emner, mente hun. Hvis vi kunne få organiseret Folkekirken kunne vi måske få gang i den lokale debat, og påvirke Europa og verden. Men vi kan nå langt allerede. Der er mange emner – diskrimination – romaerne; migration; gensplejsning og landbrug; ejendomsretten, fattigdom; internettet.

Kresten Drejergaard, biskop over Fyens stift, tog udgangspunkt i en tur til Bruxelles og citerede ambassadør Claus Grube, der opdelte kirkerne i Europa i fire store grupperinger: Ortodokse kirker østfra med forstand på magt; katolske hierarkiske systemtænkere sydfra; calvinistiske kirker med new public management, og nordfra lutherske anarkister, med overdreven tro på egen dømmekraft. Han stillede spørgsmålet om den lutherske kirke kan sætte sig spor i det politiske liv som kan sætte sig spor i EU. Og som illustrerede, hvordan kærlighedsbuddet passerer en pris af skønsomhed og resulterer i de mulige gerninger. Vi har noget at spille ud med. Og vi skal have Løgstrup og Grundtvig ind i midten. Bruge arven fra Grundtvig til at definere og sætte en dagsorden i Europa.

Karen Klint, folketingsmedlem for Socialdemokraterne, satte fokus på tro og politik. Vi skal ikke bilde os ind, at vi kan skille det ad, sagde hun, og pegede også på, at vi er inkonsistente i den måde, vi sender til høring. Politikere lader ikke troen blive hjemme. Heller ikke i partiprogrammet. Der er et livssyn. Tro og politik hænger sammen. Lobbyisme er udansk, men sådan er virkeligheden. Der er 1880 akkrediterede lobbyister i EU. Der er endda virksomheder, hvor man kan købe sig til indflydelse. De andre kirker og norske/svenske kirke er der. Hvor er den danske, spurgte hun, og mente vi skulle være glade for at Folkekirken har flere stemmer. Derfor er der meget at sige i EU. Vi har rummeligheden, tolerancen, dialogen med de andre trossamfund. Her har vi rigtig meget at byde på. Vi forholder os til sammenhængskraften. Vi har myndighedsopgaver. Og vi har et stærkt medlemsdemokrati. Vi understøtter individets ret. Det er unikt. Vi har meget at byde på, give af, sagde hun. Og endte med spørgsmålet, hvorfor tie når andre taler?

Christian Friis Bach, tidl. international chef i Folkekirkens Nødhjælp, understregede, at spørgsmålet ikke kun er, om Folkekirken kan sige noget i EU. Det kan Folkekirken. Lige så vigtigt er det, om Folkekirken kan sige noget sammen med EU ude omkring i verden. Her har kirken meget at byde på, og her er et stærkere samarbejde mellem EU og kirken centralt, mente han. Ikke i en religionskamp men i en global dialog. Han gav en stribe eksempler, hvor netop et samarbejde mellem politikere, diplomater og kirker gav gode resultater: Muhammed krisen, indsatsen for fred i Etiopien og Eritrea i samarbejde med både de lokale ortodokse og lutherske kirker. HIV/AIDS indsatsen, som modvægt mod konservative kræfter. Indsatsen for fred i Mellemøsten. Indsatsen mod klimaforandringerne. Alle eksempler hvor Folkekirken og ikke mindst det mellemkirkelige Råd, sammen med andre europæiske kirker har ydet en solid

indsats. Det skal vi udnytte bedre. Her skal vi styrke samspillet mellem EU og de europæiske trossamfund.

Hvordan gør Folkekirken det så? Hvordan kan Folkekirken få en stærkere stemme i Europa? Det var emnet for den afsluttende debat. Her var der mange andre konkrete ideer og gode råd fra både oplægsholdere og deltagere:

Vi skal påvirke gennem debatten i Europa. Være aktive, være til stede i Europa. Lad os bringe de store danske tænkere ind i den europæiske debat: Løgstrup, Grundtvig. Den danske Folkekirke har en masse at byde på – rummeligheden, tolerancen, dialogen med de andre trossamfund – vi kan både agere flertals og mindretalskirke i samarbejdet med andre kirker. Og vi skal bringe den europæiske debat tilbage til Danmark igen. Gensidigheden er afgørende.

Der skal skabes forståelse i de politiske partier. Få trosforskrækkelsen hos de danske parlamentarikere væk. Få dem til at forstå, at Folkekirken kan klæde dem bedre på til den europæiske debat

Vi skal registrere Folkekirken som lobbyist i Bruxelles, mente nogle. Det kan kun give mere indflydelse. Og vi skal have en medarbejder til KEK, hvis det overhovedet kan lade sig gøre. En selvstændig dansk tilstedeværelse er vigtigt – det dur ikke at købe en lobbyist og dansk tilstedeværelse er afgørende for samarbejdet med andre ligesindede kirker. Vi skal organisere os bedre i Folkekirken. Må tage de små skridt nu: Styrk stiftsrådene, brug det Mellemkirkelige Råd, den teologiske arbejdsgruppe, forskningscenteret. Lav en konkret strategi - det hører sammen med god lobbyisme. Vælg 2-3 konkrete sager, prioriter og kør det hele vejen igennem. Start en debat om de centrale emner, og svar på de høringsrunder, der kommer fra Kommissionen. Hvis legitimiteten er der, hvis argumenterne er stærke nok, så er indflydelsen der.

Rebekka Højmark Jensen, fra Folkekirkens mellemkirkelige Råd sluttede dagen af med at pege fremad. De mange gode forslag vil nu blive vendt og diskuteret, og forhåbentligt give baggrund for en styrket indsats de kommende år.

Det var de centrale budskaber. Konferencen gav ikke Europa en sjæl. Men den tog et vigtigt skridt i forsøget på at give Folkekirken en stærkere stemme i Europa.